

Eduskunta, sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Maahanmuuttoviraston lausunto asiassa HE 143/2025 vp

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jolla ehdotetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille avattavan mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta EU:n ja ETA:n kansalaisille, ja kolmansista maista tuleville opiskelijoille asetettavan lukuvuosimaksut lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Lukuvuosimaksujen johdosta toisen asteen koulutuksen järjestäjille säädettäisiin tiedonsaantioikeudet Maahanmuuttovirastolle korkeakoulujen tapaan.

Maahanmuuttovirasto on antanut lausuntonsa asiassa aiemmin hallituksen esityksen luonnosvaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Maahanmuuttovirasto pitää esityksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina ja sääntelyä selkeyttävinä. Kolmansista maista tulevien toisen asteen opiskelijoiden sekä korkeakouluopiskelijoiden lukuvuosimaksullisuudesta säädettäisiin lakimuutosten johdosta yhdenmukaisesti. Maahanmuuttovirasto pitää lisäksi ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevien ehtojen täsmentämistä tärkeänä opiskelijoiden aseman parantamiseksi, ehkäisemällä opiskelijoiden ihmiskaupan uhriksi joutumista sekä hyväksikäytölle altistumista. Maahanmuuttovirasto kannattaa myös ehdotettua toisen asteen koulutuksen järjestäjien oikeutta antaa oma-aloitteisesti tietoja väärinkäytösepäilyistä Maahanmuuttovirastolle.

Ehdotettujen lainsäädäntömuutoksien myötä voidaan arvioida, että alun perin korkeakoulututkintoa Suomeen suorittamaan tulleella opiskelijalla olisi vähemmän kannustimia pyrkiä välttämään lukuvuosimaksut siirtymällä toisen asteen opiskelijaksi jatkaakseen oleskelua laillisesti maassa, kun tämänkin koulutustaso muuttuisi maksulliseksi. Muutoksilla voidaan katsoa olevan yleisestikin mahdollisia heijastinvaikutuksia toisen asteen opintojen houkuttelevuuteen Suomessa, ja sitä myötä oleskelulupahakemusten määräin. Maahanmuuttoviraston näkökulmasta yhtenäinen sääntely lukuvuosimaksullisuuden kohdalla on oleskelulupahakemusten käsittelyn sujuvuuden ja tehokkuuden kannalta hyvä asia.

Toisen asteen koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeuksien osalta Maahanmuuttovirasto toteaa, että hallituksen esityksen luonnoksesta tarkentuneet tarvittavat tiedot eri tilanteissa aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia viraston järjestelmäkehitykselle. Maahanmuuttovirasto lausui aiemmin opetus- ja kulttuuriministeriölle, että mikäli toisen asteen koulutuksen järjestäjien tietotarpeet ovat tismalleen samanlaiset korkeakoulujen kanssa, ei

tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta aiheutuisi ylimääräisiä kustannuksia virastolle. Toisen asteen koulutuksen järjestäjät olisivat tällöin voineet hyödyntää korkeakouluille kehitettävää teknistä ratkaisua sellaisenaan.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ammatillisen koulutuksen osalta Maahanmuuttovirastolta tarvittavat tiedot olisivat hakijan tai opiskelijan sekä näiden perheenkokoajan hakeman, voimassa olevan ja aiemmin myönnetyn oleskeluoikeutta osoittavan asiakirjan voimassaolo, peruste ja lajia sekä oleskeluoikeutta osoittavaa asiakirjaa koskevan hakemuksen käsittelyn tilaa koskevat tarpeelliset tiedot. Lukiokoulutuksen osalta esitykseen on tarkennettu, että lukiokoulutuksen järjestäjille perheenkokoajan oleskelulupatiedot sekä hakijan tai opiskelijan aiemmin myönnetty oleskeluoikeutta koskevat tiedot olisivat tarpeettomia, eikä heillä olisi sitä myötä oikeutta saada näitä tietoja. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen tietotarpeiden eroista johtuen korkeakouluille suunniteltavaan tekniseen ratkaisuun joudutaan tekemään muutoksia, jotta myös sekä ammatillista koulutusta että lukiokoulutusta järjestävät voisivat hyödyntää samaa ratkaisua tarvittavien tietojen saamiseen. Järjestelmäkehitystyö olisi tältä osin arviolta enintään 200 000 euroa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös opiskelija- ja tutkijalain (719/2018) 7 a §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että opiskelijan oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olisi lukukausimaksun maksaminen myös muussa kuin korkeakoulututkinnossa opiskelevalla, eli pääosin tällä viitattaisiin lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa opiskeleviin. Säännös olisi tällöin yhdenmukainen sekä korkeakouluopiskelijoiden että toisen asteen opiskelijoiden kohdalla. Maahanmuuttovirasto toteaa, että mikäli tieto toisen asteen lukukausimaksujen maksamisesta tultaisiin merkitsemään opiskelijavalintarekisterin sellaiseen tietueeseen, josta tieto välittyy virastolle jo nykyisin, ei tämä aiheuttaisi järjestelmäkehitystarpeita. Mikäli tiedon välittämiseen tarvitaan uusi tietue, edellyttää tämä kehitystyötä viraston ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmässä. Arvio tälle kehitystyölle olisi myöskin enintään 200 000 euroa. Yhteensä kehitystyö olisi siis ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista johtuen enintään 400 000 euroa.

Maahanmuuton toimialalle on kohdistunut viime vuosina ja kohdistuu yhä huomattava määrä yhtäaikaista sekä kansallisen että kansainvälisen lainsäädännön muutoksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia Maahanmuuttoviraston resursseihin sekä järjestelmäkehitykseen. Lisäksi viraston ylläpitämä ja kehittämä ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä UMA vaatii kustannustehokkuutta ja vaatimustenmukaisuutta edistävää järjestelmäarkkitehtuur uudistusta vuosina 2025-2027, joka tarkoittaa merkittävää investointia ja kehityskapasiteettia. Lisäksi virastoon kohdistuu ensi vuonna entistä tiukempia säästötoimenpiteitä valtion haastavan taloustilanteen vuoksi, minkä johdosta resurssitilanne hankaloituu entisestään. Näistä syistä johtuen Maahanmuuttovirasto toteaa, ettei virasto kykene kattamaan oman määrärahakehityksensä puitteissa esityksen edellyttämiä järjestelmäkehityskustannuksia, vaan ne tulisi kattaa viraston ulkopuolisella rahoituksella.

Oikeus- ja asiantuntijapalveluiden
yksikön johtaja

Johanna Waal

Erityisasiantuntija

Ella Rautiola

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 03.11.2025 klo 12:37. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi
todentaa kirjaamosta.